

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om att effektivisera av EU:s energipolitik till förmån för små och medelstora företag och framför allt mikroföretag (initiativytrande)

(2011/C 44/19)

Föredragande: **Francis DAVOUST**

Den 16 juli 2009 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen att utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Att effektivisera EU:s energipolitik till förmån för små och medelstora företag och framför allt mikroföretag".

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 1 juni 2010.

Vid sin 464:e plenarsession den 14–15 juli 2010 (sammanträdet den 14 juli 2010) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 157 röster för och 5 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 På EU-nivå:

- Införa synsättet "Tänk småskaligt först" i energipolitiken för att säkerställa att organisationer för småföretag och mikroföretag medverkar i lagstiftningsprocessen samt att det genomförs konsekvensanalyser som omfattar även de allra minsta företagen och främjar ett sektorsbaserat synsätt.
- Tillsammans med organisationerna för små och medelstora företag inrätta ett forum för permanent dialog om de konsekvenser som EU:s energipolitik får för företagen, framför allt de allra minsta.
- Definiera tillsammans med de berörda företagarorganisationerna de åtgärder som bör vidtas inom ramen för de europeiska programmen för att göra det möjligt för företagen att bättre anpassa sig till EU:s riktlinjer.
- Analysera miljöeffektivitetsprogrammets konsekvenser för olika kategorier av små och medelstora företag och distribuera en vägledning om bästa praxis.
- Göra det enklare för små och medelstora företag att få tillgång till och utnyttja befintliga EU-program för energieffektivisering.
- Utforma en stödplan för miljö- och energiinvesteringar och inrätta ett finansieringsinstrument till stöd för innovationer som är anpassat till småföretagens och mikroföretagens behov.
- Inrätta en ram för att förstärka energitjänsteföretagens närvaro och verksamhet på nationell nivå till förmån för småföretagen.

— Göra det enklare för småföretagen att få tillgång till medel från strukturfonderna, bland annat via deras organisationer.

— Skapa en ram som gynnar spridning av småskalig energiproduktion i medlemsstaterna.

1.2 På medlemsstatsnivå:

- Inrätta ett nationellt forum för dialog med de små och medelstora företagens organisationer.
- Utveckla utbildnings- och informationsprogram via branschvisa kampanjer och samlade kontaktpunkter, i första hand inom de berörda företagens paraplyorganisationer.
- Stödja finansiering av investeringar, minska försäkringskostnaderna och införa skatteincitament.
- Skapa samordningsvinster för EU, medlemsstaterna och företagens organisationer som gynnar införandet av olika former av stöd till småföretag.
- Införa miljö- och energirådgivning i paraplyorganisationerna samt oberoende tjänster för energianalys och energirådgivning.

1.3 På regional nivå:

- Prioritera energivägledning och energirådgivning samt utbildning, stöd till innovationer och finansiering av investeringar i regionala program.
- Stödja småskalig energiproduktion via strukturfonderna.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

2.1.1 Europeiska unionen har inlett en politik för att förbättra energieffektiviteten, som också utgör en del av Europa 2020-strategin. Den viktigaste konsekvensen för små och medelstora företag är en grundläggande förändring av deras tillgång till energi och av den rationella energianvändningen i företagen. I unionens insatser för energieffektivitet har man hittills inte särskilt uppmärksammat småföretagens och mikroföretagens situation och det är inte känt vilka konsekvenser insatserna har fått för dessa företag.

2.1.2 Här erinras om att EESK i sitt yttrande "Att främja politik och program till förmån för energieffektivitet på slutanvändarnivå" av den 1 oktober 2009⁽¹⁾ rekommenderade att man ökar satsningarna på att systematiskt involvera slutanvändarna, i synnerhet små företag, särskilt genom att 1) stärka de branschspecifika aspekterna av EU:s politik, 2) förenkla de europeiska energiprogrammen, 3) analysera konsekvenserna av politiken för energieffektivitet för slutanvändarna, särskilt de små och medelstora företagen, och mäta resultaten, 4) inrätta en arbetsgrupp av sakkunniga på EU-nivå och ett nätverk av oberoende organ för energieffektivitet inriktade på slutanvändaren, särskilt små och medelstora företag samt hantverksföretag.

2.2 Syfte

2.2.1 EESK anser att det är viktigt att närma sig frågan enligt strategin i Small Business Act och principen "Tänk småskaligt först", som utgör grund för övervägandena om och utformningen av politiken för EU-programmen. Yttrandet är inriktat på de effekter som unionens energipolitik får för småföretag och mikroföretag, som representerar 92 % av företagen inom unionen⁽²⁾.

2.3 Ramar och begränsningar

2.3.1 Avsikten med EESK:s yttrande är att ge grundläggande upplysningar för att uppmuntra de europeiska myndigheterna att beakta de små och medelstora företagen, särskilt småföretagen och mikroföretagen, i den framtida EU-politiken. Frågan om att göra arbetstillfällen "grönare" tas inte upp, utan yttrandet handlar om att införa kompletterande åtgärder för de anställda inom ramen för företagets anpassning till prioriteringarna i energipolitiken.

3. Allmänna synpunkter

3.1 Energipolitikens allmänna konsekvenser för småföretagen

EESK betonar att målen för EU:s energipolitik kan innebära stora utvecklingsmöjligheter för vissa typer av små och medels-

tora företag och följaktligen skapa nya arbetstillfällen. I detta sammanhang är det fyra situationer som är typiska för småföretag och mikroföretag:

3.1.1 *Energianvändare*: De flesta småföretag och mikroföretag har följande problem: 1) De är ännu inte medvetna om fördelarna av en rationellare energianvändning. 2) De mäter inte vilka effekter energisparåtgärder har på verksamheten och arbetskraften. 3) De vet inte vilka alternativ de ska välja och vem som kan hjälpa dem att genomföra dem. 4) De saknar ekonomiska resurser för miljö- och energiinvesteringar, som dessutom tar alldeles för lång tid innan de blir lönsamma.

3.1.1.1 Bristen på information beror framför allt på att dessa företag på grund av sin ringa storlek inte har egen personal som är specialister på energi- och miljöfrågor.

3.1.1.2 Problemet med avkastning på investeringar: Investeringar för att minska energiförbrukningen kan vara mycket dyra eller så ger de mycket låg avkastning på kort sikt. I de flesta fall kan kostnaden inte överföras på produkten eller tjänsten, och de vunna energibesparingarna kan inte uppväga investeringskostnaderna förrän efter mycket lång tid.

Det tar ofta längre tid än fem år innan investeringen lönar sig, vilket är en återhållande faktor för småföretagen.

3.1.2 *Installationsföretag*: De företag som installerar produkter och system eller utför underhåll för att förbättra energianvändningen spelar en viktig roll för att göra miljö- och energiteknik känd bland konsumenterna. Detta gäller särskilt följande:

3.1.2.1 *Byggföretag*: När system för ekologiskt byggande, förnybar energi och miljö- och energitekniska produkter införs och småföretag installerar innovativa produkter har försäkringsbolagen varit tveksamma till att lämna de nödvändiga garantierna, exempelvis tioårsgarantier, med motiveringen att produkternas hållbarhet och effektivitet på sikt inte är bevisad. Dessa betänkligheter från försäkringsbolagens sida bromsar införandet av miljövänlig teknik bland konsumenterna.

EESK föreslår följande: 1) För yrkesverksamma inom byggsektorn bör man utveckla utbildningsprogram som behandlar de nya teknikformerna för ekologiskt byggande, ekologiska material och nya metoder för att utvärdera byggnaders energieffektivitet. 2) Försäkringskostnaderna bör sänkas genom införandet av ett finansieringsinstrument eller liknande på EU-nivå så att försäkringsbolagens riskkostnader kan minskas.

⁽¹⁾ EUT C 318, 23.12.2009, s. 39.

⁽²⁾ År 2007 fanns det över 20,104 miljoner företag i EU-27: 18,16 miljoner mikroföretag (färre än tio anställda), 1,49 miljoner småföretag (10–25 anställda), 303 400 medelstora företag (26–250 anställda) och 159 000 storföretag (över 250 anställda). Mikroföretagen står för 30 % av all sysselsättning, småföretagen för 21 %, de medelstora företagen för 17 % och storföretagen för 33 %. Källa: EIM Business & Policy Research, EUROSTAT.

3.1.2.2 *Tjänsteföretag som installerar och underhåller utrustning avsedd att minska privatpersoners och företags energikonsumtion:* De små och medelstora företagen inom denna sektor utsätts för direkt konkurrens från de stora energiproducenter som är verkamma inom hela det nationella territoriet via de strukturer som dessa direkt skapar och styr. De är helt beroende av de stora företagsgrupper som kontrollerar dem och är mer intresserade av att sälja traditionell energi än av att förbättra sina kunders energieffektivitet.

EESK efterlyser följande: 1) De europeiska och nationella myndigheterna bör övervaka denna marknad för att garantera full insyn och förebygga missbruk av dominerande marknadsställning. 2) Utbildningsprogram bör utarbetas för små och medelstora företag för att förstärka deras inflytande och roll som rådgivare till konsumenter och företag.

3.1.3 *Småföretag som utvecklar och tillverkar energisnåla produkter* är särskilt innovativa på området för hållbara material och hållbar utrustning.

3.1.3.1 I praktiken möter små innovativa företag mängder av svårigheter när de ska utveckla, patentera (ett europeiskt patent?) och saluföra sin produkt. De hamnar ofta i situationer där storföretagen och de stora industrilaboratorierna har kvasimonopol och där de alltmer komplicerade certifieringssystemen leder till att innovationer stoppas och att småföretagens produkter inte kommer ut på marknaden.

3.1.3.2 EESK anser att flera åtgärder bör vidtas:

- Införa en EU-plan som motsvarar det amerikanska programmet SBIRE. Syftet med SBIRE är att hjälpa småföretagarnas paraplyorganisationer⁽³⁾ att identifiera miljö- och energiinnovationer, stödja utveckling, patentsökning och certifiering av produkterna och främja att de kommer ut på marknaden.
- Inrätta ett smidigt och lättillgängligt finansieringsinstrument som kostnadsfritt eller till mycket låg kostnad stöder innovationer i fråga om hållbara material och hållbar utrustning.
- Införa förenklade, neutrala och lättillgängliga tekniska förfaranden för normering och certifiering av småföretagens miljö- och energiuppfinningar och övervaka att normeringen och certifieringen inte utnyttjas för att hindra att energieffektiva produkter kommer ut på marknaden. För att motverka att detta sker bör man kräva en konsekvensanalys av alla harmoniserade europeiska tekniska normer innan dessa antas definitivt.

⁽³⁾ De paraplyorganisationer som företräder småföretagen utgörs beroende på medlemsstat av bl.a. närings- och hantverkskammare, handelskammare, branschorganisationer och företagssammanslutningar. De offentliga myndigheterna erkänner att dessa utgör representativa organ, som företräder alla företag i regionen och vidtar samordnade och gemensamma åtgärder i företagets intresse.

3.1.4 *Energiproducerande småföretag: småskalig energiproduktion*

3.1.4.1 Småskalig energiproduktion är ett underskattat alternativ som dock vinner terräng i många medlemsstater. Energianläggningarna kan drivas med förnybara lokala energikällor. Denna metod att utnyttja energi på ett mer rationellt sätt är särskilt lämplig för småföretag och har följande positiva konsekvenser: 1) De allmänna omkostnaderna sänks. 2) Energitillförseln tryggas även vid avbrott. 3) EU:s självförsörjningsgrad i fråga om energi ökar. 4) Det bidrar till att motverka klimatuppvärmningen. 5) Det främjar arbetstillfällen på lokal nivå.

3.1.4.2 EESK uppmanar kommissionen att se till att det finns en gynnsam rättslig och operativ ram för att sprida systemet genom att ge medlemsstaterna incitament att undanröja de hinder som bromsar utvecklingen. Kommissionen bör särskilt 1) analysera befintliga metoder och sprida kännedom om de bästa metoderna, 2) inbegripa småskalig energiproduktion och dess utveckling bland de åtgärder som kan finansieras av strukturfonderna och de olika fonderna för landsbygdsutveckling.

4. Särskilda synpunkter

4.1 *Det finns inget permanent forum för dialog mellan EU-institutionerna och de organisationer som företräder små och medelstora företag av olika kategorier*

4.1.1 EESK ser positivt på att Europeiska kommissionen har inlett en dialog med företrädare för små och medelstora företag. För närvarande finns det dock inte någon strukturerad strategi som är särskilt inriktad på småföretag och mikroföretag⁽⁴⁾. Denna brist har tre negativa konsekvenser:

- Det går inte att avgöra om befintliga och framtida initiativ är lämpliga för de små företagen.
- Genomförandegraden är okänd, vilket knappast kommer att förändras om den rådande allmänna politiken med bristfällig kännedom om den verkliga situationen får fortsätta.
- Flera medlemsstater har vidtagit åtgärder i samråd med företagarorganisationerna, men det är inte känt vilka åtgärder som har vidtagits. Det gör att andra medlemsstater inte kan inspireras av goda metoder och framgångar eller lära sig av andras misslyckanden.

⁽⁴⁾ Under sitt sammanträde den 23–24 mars 2006 framhöll Europeiska rådet att man bör beakta de olika typerna av små och medelstora företag och prioritera småföretagen genom att låta principen att "tänka småskaligt först" bli vägledande för all nationell och europeisk lagstiftning.

4.1.2 EESK är inte emot företagspaneler, men de får absolut inte ersätta den erfarenhet som finns hos de allmänna paraplyorganisationerna, såsom närings- och handelskammare och branschorganisationer, som står i kontakt med företagen och ger dem anpassad och individuell rådgivning. Det är dessa organisationer som kommissionen i första hand bör prioritera.

4.1.3 Det på EU-nivå alltför utbredda uppifrån och nedperspektivet kommer att leda till ogenomförbara beslut. EESK förespråkar en ny samarbetskultur enligt principen om ett tillvägagångssätt som bygger på ett nedifrån och upp-synsätt, i likhet med Small Business Act for Europe. En av de åtgärder som snarast bör genomföras är att på EU-nivå och i medlemsstaterna inrätta ett forum för samråd mellan institutionerna och företagorganisationerna, särskilt småföretagens och mikroföretagens organisationer.

4.2 Brist på information om EU-programmens effekter för de allra minsta företagen

4.2.1 Inom flera EU-program görs insatser för att främja energieffektiviteten hos små och medelstora företag i allmänhet. EESK konstaterar att programmets effekter på småföretagen och mikroföretagen inte är kända och att det inte finns någon EU-studie om vilka fördelar programmen har medfört för dessa företag. Det är en beklaglig brist på information, dels därför att de bästa metoderna inte är kända och att det inte går att utarbeta vägledningar om bästa praxis, dels därför att kommissionen inte kan föreslå program och åtgärder som är anpassade till småföretagens verklighet.

4.2.2 EESK ber kommissionen att 1) snarast låta utföra en oberoende analys av programmets konsekvenser för de små och medelstora företagen, genom att särskilt rikta in sig på småföretag och mikroföretag, och analysera de problem som förekommit, samt 2) utarbeta en vägledning om bästa praxis.

4.3 Den lokala och regionala nivåns viktiga roll

4.3.1 Att bekämpa klimatförändringarna och styra energianvändningen bör bli några av de viktigaste prioriteringarna i den framtida territoriella sammanhållningspolitiken. De lokala och regionala myndigheterna är av avgörande betydelse för de territoriella klimatplanerna och aktiva när det gäller att stödja innovationer, bland annat sådana som gäller energihushållning, genom regionala kluster och innovations- och resurscentrum som särskilt vänder sig till de allra minsta företagen.

4.3.2 De administrativa myndigheterna samt de lokala och regionala myndigheterna känner dock ofta inte till de behov som olika kategorier av små och medelstora företag har.

EESK uppmanar de regionala och lokala beslutsfattarna att införa eller förstärka samrådet om energieffektivitet med näringslivet och arbetsmarknadens organisationer på regional och lokal nivå och att inrikta strukturfondsprioriteringarna på energihushållningsåtgärder, särskilt bland de allra minsta företagen.

Europeiska regionala utvecklingsfonden bör prioritera information till och utbildning av småföretagare och deras anställda, införande eller förstärkning av kompletterande tjänster samt rådgivning från paraplyorganisationer och branschorganisationer, införandet av lättillgängliga finansieringskällor samt individuellt eller kollektivt stöd till alla former av innovationer.

4.3.3 Kommittén är dock oroad över strukturfondernas mycket svaga genomslag bland småföretagen, knappt 1–2 % i vissa regioner, framför allt på grund av illa anpassade administrativa och finansiella krav. Det verkar som om den nuvarande förvaltningen av strukturfonderna inte ger dessa företag tillräckliga möjligheter att ta del av medlen. EESK uppmanar EU-institutionerna och medlemsstaterna att fastställa nödvändiga förenklningar i samråd med de små och medelstora företagens organisationer, särskilt de som företräder småföretag och mikroföretag.

4.4 Svårigheter att mobilisera nödvändiga medel för finansiering av investeringar

4.4.1 De flesta små och medelstora företag har stora svårigheter att finansiera sina investeringar i rationellare energianvändning och miljövänlig produktion. För närvarande är bankerna inte alltid villiga att finansiera sådana projekt på grund av de låga beloppen (20 000–25 000 euro) och därför att de inte har specialister i sin personal som kan utvärdera dessa projekt som betraktas som riskabla.

4.4.2 Hinder för stöd från EU-programmen: Även om många EU-program kan vara relevanta för de små och medelstora företagen kan småföretagen och mikroföretagen i praktiken inte få del av programmen direkt. De behöver få möjlighet att delta i kollektiva insatser som organiseras av paraplyorganisationerna. Även här medför de administrativa och finansiella kraven och den ofta förekommande bristen på förståelse för småföretags och mikroföretags verklighet inom kommissionens handläggande avdelningar att förslag från dessa företag får avslag.

4.4.2.1 I detta sammanhang betonar EESK att behovet av att trygga medlemsstaternas offentliga budgetar går ut över medborgarnas och småföretagens ekonomiska och sociala verksamhet samt över regionernas sysselsättningsgrad. Kommittén hoppas att kommissionen inbjuder till en allmän diskussion om detta i samband med översynen av budgetförordningen.

4.4.3 EESK efterlyser förenklad finansiering av investeringar och en rationalisering på alla nivåer av investeringsstöden. Det krävs initiativ av flera slag, bland annat följande:

— Göra det enklare för föreningsbanker, lokala banker och olika finansiella företag att få tillgång till medel från Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden för finansiering av investeringar i projekt för energirationalisering.

- Öka systemen för bankgarantier för små och medelstora företag för att främja investeringarna och införa ett system med riskgarantier så att försäkringsbolagen kan täcka miljö- och energiinvesteringar.
- Stimulera användningen av mikrokrediter för mindre investeringar och utbilda de anställda vid lokala banker i objektiv utvärdering av de förslag som läggs fram av små och medelstora företag.
- Se över EU:s budgetförordning för att mjuka upp eller anpassa kraven samt stimulera forsknings- och genomförbarhetspremier.
- Förstärka införandet av energieffektivitetsavtal inom energitjänstföretagen, i synnerhet inom mikroföretagen.

5. För en politik som främjar vägledning och rådgivning

5.1 Information och utbildning

5.1.1 Information till alla företag bör prioriteras i EU:s handlingsprogram, men informationen måste riktas till den berörda branschen och anpassas till den, och alla kanaler måste utnyttjas, särskilt företagorganisationerna. I flera medlemsstater har kampanjer redan genomförts av offentliga myndigheter, paraplyorganisationer och branschorganisationer. Detta mål bör uppnås genom

- en europeisk informationskampanj som genomförs av nationella och regionala organisationer samt utarbetande av en vägledning om bästa praxis,
- stöd till informationskampanjer som genomförs av branschorganisationer,

- inrättande eller förstärkning av samlade kontaktpunkter för miljö- och energifrågor på den territoriella nivå som är närmast företagen, och
- stöd till rekrytering på regional nivå av miljö- och energirådgivare till regionala paraplyorganisationer.

5.1.2 Att utbilda företagare och att göra arbetena "grönare" är prioriterade åtgärder i omställningen till en hållbar utveckling. EESK begär att en särskild del av Europeiska socialfonden satsas på att utbilda chefer i småföretag och mikroföretag och deras anställda i energieffektivitet.

5.2 Vägledning och rådgivning till företag

5.2.1 Personlig vägledning är det effektivaste sättet att genomföra energieffektiviseringspolitiken när det gäller småföretag och mikroföretag. I flera regioner stöder myndigheterna direkt eller genom strukturfonderna oberoende energirevisionstjänster och energirådgivning till företag.

Enligt EESK är det viktigaste på detta område att införa eller stödja införandet av oberoende analystjänster, energirådgivning och energirevision, särskilt i företagarnas paraplyorganisationer och branschorganisationer.

5.3 Införa en stimulerande skattepolitik

5.3.1 För att stimulera småföretagen att investera i förbättringen av verksamhetens energieffektivitet uppmanar EESK medlemsstaterna att 1) stimulera materiella investeringar och investeringar i rådgivning, revisioner och utbildning, 2) bredda de nationella ekonomiska incitament som privatpersoner redan har beviljats till att även omfatta småföretag som gör investeringar i energihushållning.

Bryssel den 14 juli 2010

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Mario SEPI